

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 268/2011-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. novembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. F. N., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 154/2010-70 zo 14. októbra 2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 154/2010-70 zo 14. októbra 2010 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 154/2010-70 zo 14. októbra 2010 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 392,73 € (slovom tristodeväťdesiatdva eur a sedemdesiattri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. F. N. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšku sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. januára 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. F. N., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 Co 154/2010-70 zo 14. októbra 2010 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva: *«V právnej veci Sťažovateľa proti odporcovi M., a. s. „v likvidácii“... o zaplatenie... 1.723,40 € s prísl. titulom poplatku z omeškania a úroku z omeškania z dlžnej sumy poisťného vedenej na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 6C/153/2009 vydal súd Rozsudok... zo dňa 20. 04. 2010, ktorým návrh zamietol...*

V odôvodnení... Okresný súd Brezno uviedol, že po vydaní predmetných platobných výmerov bola pohľadávka postúpená súkromnoprávnej osobe – obchodnú spoločnosť. Z obchodného charakteru takýchto zmlúv o postúpení pohľadávky vyplýva, že aj napriek stanovenej odplate za postúpenie pohľadávky výška odplaty nemôže pokryť skutočnú hodnotu postupovaných pohľadávok. Z obchodnej praxe možno predpokladať, že výška takejto odplaty predstavovala len zlomok hodnoty samotného poisťného a poplatkov.

Uvedené je potrebné považovať za neprípustný postup z hľadiska verejnoprávneho záujmu... a predmetné postúpenie považovať za právny úkon svojim obsahom odporujúci zákonu a teda neplatný (§ 39 Občianskeho zákonníka). Z toho dôvodu súd nepovažoval návrh navrhovateľa za dôvodný, konštatujúc, že správcovi konkurznej podstaty neprináležalo oprávnenie postúpiť pohľadávku z poistného na zdravotné poistenie a z poplatkov na iný subjekt.»

Proti uvedenému rozsudku Okresného súdu Brezno podal sťažovateľ odvolanie, ktoré takto odôvodnil: „... skutočnosť, že súd v odôvodnení... neuviedol, ktorému zákonu... malo predmetné postúpenie pohľadávok podľa jeho názoru odporovať. Súd mal... aspoň stručne odkázať na ustanovenie príslušného paragrafu... právneho predpisu, ktorého sa mal údajný rozpor týkať, v opačnom prípade je... záver súdu nepreskúmateľný a arbitrárny... záver súdu, že postúpenie pohľadávok... vzhľadom na výšku odplaty... ju potrebné považovať za neprípustný postup z hľadiska verejnoprávneho záujmu, je nedostatočne odôvodnený a arbitrárny. Pokiaľ... totiž príslušné ustanovenia zákona č. 273/1994 Z. z... a zákona o konkurze a vyrovnaní... dávajú správcovi konkurznej podstaty oprávnenie pohľadávky na zdravotnom poistení a poplatku z omeškania postúpiť, nemožno... dospieť k záveru, že takéto postúpenie bude neprípustné z hľadiska verejnoprávneho záujmu... v rámci speňažovania konkurznej podstaty... boli pohľadávky... postúpené na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 07. 07. 2005 na Navrhovateľa. Postúpeniu, pohľadávok... na Navrhovateľa predchádzalo vydanie Opatrenia konkurzného Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 7K 70/01 zo dňa 22. 06. 2005..., ktorým konkurzný súd odsúhlasil uvedený odpredaj pohľadávok.

Krajský súd v Banskej Bystrici... Rozsudkom sp. zn. 16Co/154/2010-70 zo dňa 14. 10. 2010 potvrdil Rozsudok Okresného súdu... uviedol, že po preskúmaní veci... nezistil nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa ani v jednej z odvolateľom namietaných okolností. Okresný súd správne považoval postúpenie pohľadávky zo dňa 07. 07. 2005 za neplatný právny úkon (§ 39 OZ), v dôsledku ktorého navrhovateľ nie je aktívne legitimovaný v danom spore. Rozsudok okresného súdu je vo výroku vecne správnym a konformným aj s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydanom v spojenom konaní sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009, v ktorom... posudzoval platnosť postúpenia

pohľadávky... na navrhovateľa zo dňa 07. 07. 2005 a dospel k záveru, že pohľadávky zrušenej poisťovne netvorili jej vlastníctvo (nároky)... Podľa názoru najvyššieho súdu postúpenie pohľadávky, ako k nej došlo podľa zmluvy zo dňa 07. 07. 2005 je právnym postupom, ktorý zákon nepozná. Následne odvolací súd cituje rozsiahlu pasáž z odôvodnenia rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 zo dňa 27. 05. 2009.“

Podľa názoru sťažovateľa je rozsudok krajského súdu arbitrárny, pretože „... súd vyslovil právne závery, avšak nevysporiadal sa so skutočnosťami, zohľadnenie ktorých je nevyhnutné pre právne posúdenie veci a rozhodol na základe nepodloženej právnej konštrukcie, ktorú navyše nedostatočne odôvodnil.

Sťažovateľ má za to, že tak súd prvého stupňa, ale najmä súd odvolací sa v odôvodnení rozsudku nedostatočne vysporiadal so skutkovými tvrdeniami a právnym posúdením, ktoré Sťažovateľ predložil, čím porušil jeho právo na spravodlivý proces podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, a taktiež právo vlastniť majetok podľa článku 20 ods. 1 Ústavy SR.“

Sťažovateľ poukazuje na to, že „... Jedinou replikou odvolacieho súdu na námietky Sťažovateľa uvedené v odvolaní bolo parafrázovanie, resp. rozsiahly citát, z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 zo dňa 27. 05. 2009, ktorým bol potvrdený rozsudok Krajského súdu v Bratislava sp. zn. 7 Cbi 111/05-487 zo dňa 20. 11. 2008 v konaní o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok s tým, že bolo okrem iného rozhodnuté, že zmluva o postúpení pohľadávok uzavretá dňa 07. 07. 2005... je neplatná.“

Sťažovateľ zároveň uvádza, že „... rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 za dňa 27. 05. 2009... bolo Nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 182/2010-44 zo dňa 20. 10. 2010 zrušené ako ústavne nekonformné“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/154/2010-70 zo dňa 14. 10. 2010 došlo k porušeniu práva Sťažovateľa na súdnu a inú ochranu a vlastníckeho práva Sťažovateľa v zmysle článkov 46 ods. 1 a 20 ods. 1 Ústavy SR, § 1 ods. 1 a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/154/201-70 zo dňa 14. 10. 2010 s a zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd SR priznáva Sťažovateľovi náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia Sťažovateľa v zmysle ust. § 31a Zákona o Ústavnom súde. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia Sťažovateľa.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval, uznesením č. k. I. ÚS 268/2011-15 z 24. augusta 2011 ju prijal na ďalšie konanie a vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľa a predseda krajského súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda krajského súdu vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr 946/11 z 12. septembra 2011, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 16. septembra 2011, okrem iného uviedol: „Pre posúdenie právneho úkonu, ktorým sťažovateľ nadobudol pohľadávky od správcu konkurznej podstaty úpadcu je potrebné identifikovať právny režim, ktorým sa postupovanie pohľadávok spravovalo, čo z ústavnej sťažnosti nie je možné. Postúpenie pohľadávok na poisťovní malo osobitný režim tak podľa § 25a zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní ako aj podľa § 149 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Bez ohľadu na uvedené, sa všeobecne uznáva, že konkurzné právo prelamuje

zásadu nemo plus iuris... Pokiaľ teda tretia osoba nedosiahne vylúčenie majetku, ktorý je zapísaný do súpisu konkurznej podstaty, postupom podľa § 19 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov a správca speňaží majetok zapísaný do súpisu konkurznej podstaty, nadobúdateľ nadobudne vlastnícke právo alebo iné právo k tomuto majetku. Súčasná právna úprava to explicitne stanovuje v § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a o reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pre úplnosť je však potrebné povedať, že tieto ustanovenia sa vzťahujú na prevodné zmluvy a týkajú sa výlučne nadobúdania vecných práv. Na druhej strane judikatúra českých súdov vrátane Ústavného súdu Českej republiky, jednoznačne priznáva oprávnené nadobudnutie majetku od správcu bez ohľadu na to, či správca speňažoval majetok tretej osoby, ktorý by inak zrejme do konkurznej podstaty nepatril.

Vzhľadom na to, že nemám k dispozícii rozhodnutie okresného súdu, nemôžem posúdiť dostatočnosť právnej argumentácie v odôvodnení. Vychádzajúc z argumentácie sťažovateľa v sťažnosti, napadnuté rozhodnutie sa zrejme nedostatočne vysporiadalo so základnými právnymi otázkami potrebnými pre rozhodnutie sporu.“

Súčasťou vyjadrenia predsedu krajského súdu bolo vyjadrenie predsedu senátu krajského súdu „16 Co“, ktorý k sťažnosti sťažovateľa uviedol: *«Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, rozsudkom sp. zn. 16Co/154/2010 z 14. 10. 2010 rozsudok okresného súdu potvrdil ako vo výroku vecne správny. Aj podľa názoru odvolacieho súdu postúpenie pohľadávky na navrhovateľa zmluvou zo dňa 07. 07. 2005 je neplatný právny úkon. Na podporu tohto názoru poukázal aj na to, že rozhodnutie krajského súdu je konformné s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydanom pod sp. zn. 2 Obo 10/2009 a 2 Obo 11/2009 zo dňa 27. 05. 2009, v ktorom Najvyšší súd SR, mutatis mutandis, posudzoval platnosť postúpenia pohľadávky z Družstevnej zdravotnej poisťovne na navrhovateľa zo dňa 07. 07. 2005, a dospel k záveru, že pohľadávky zrušenej poisťovne netvorili jej vlastníctvo (nároky). Tieto prešli na Všeobecnú zdravotnú poisťovňu, a tým ani pri vyhlásení konkurzu na DZP nemohli byť správcom konkurznej podstaty pojaté do súpisu konkurznej podstaty. Tak ako Najvyšší súd SR, aj odvolací súd poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obo 225/2007 z 31. 01. 2008. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR postúpenie pohľadávky, ako k nej došlo podľa zmluvy zo dňa 07. 07. 2005, je právnym*

postupom, ktorý zákon nepozná. Odvolací súd sa stotožnil so stanoviskom Najvyššieho súdu SR, že správca konkurznej podstaty nie je a nemôže byť ani postupcom, ani postupníkom podľa OZ (§§ 524 až 530) a v tomto prípade sa nepostupuje podľa OZ, ale podľa zákona č. 328/1991 Zb. (§ 7 ods. 4, ďalej len „ZKV“). ZKV postúpením upravuje zmenu konkurzného veriteľa, a tým nie je správca podstaty. Zmluva o postúpení pohľadávok na zdravotné poistenie svojím obsahom a účelom odporuje zákonu a prieči sa dobrým mravom, a tým je neplatná s dôsledkami absolútnej neplatnosti (§ 39 OZ). Z akého dôvodu sa prieči dobrým mravom, je v rozsudku odvolacieho súdu náležité zdôvodnené tak, ako to zdôvodnil aj Najvyšší súd SR.

Odvolací súd síce vo svojom rozsudku citoval pasáže z rozsudku najvyššieho súdu, s ktorým sa ale v otázke nedostatku oprávnenia správcu konkurznej podstaty postúpiť verejnoprávnu pohľadávku v súdenej veci na súkromnoprávnu osobu v celom rozsahu stotožnil, a stotožnil sa aj so stanoviskom najvyššieho súdu, ktoré sa týkalo zásady „*ius ex iniuria non oritur*“ (právo nevzniká z bezprávia).

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Obo 10/2009, 2Obo 11/2009 bol zrušený nálezom Ústavného súdu SR IV. ÚS 182/2010-44 z 20. 10. 2010 a vec bola vrátená Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie. Vec je vedená pod sp. zn. 1Obo/1/2011 a vo veci nie je ešte rozhodnuté...

Poukazujem na to, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 16 Co/154/2010 nepoužil tie sporné a podľa názoru Ústavného súdu SR protichodné a zmätočné časti odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu, kvôli ktorým došlo k zrušeniu rozsudku najvyššieho súdu („Správca konkurznej podstaty nemal tieto pohľadávky zobrať do súpisu podstaty a konkurzný súd dávať k nim dispozičný súhlas“. „Do úvahy pripadá prechod pohľadávky ako veci v rámci speňaženia (predaja), ale nie pohľadávky za poistné“, ako ani slovné spojenie „pohľadávka ako vec“). Vyššie uvedený nedostatok bol odstránený okresným, ale i odvolacím súdom tým, že uvedené súdy poukázali, že takýmto postúpením pohľadávky sa mení jej charakter z verejne právneho na súkromnoprávny, čo je v rozpore s verejným záujmom a ide o neplatný právny úkon podľa § 39 OZ. Takýto postup je protizákonný aj s ohľadom na zásadu *ius ex iniuria non oritur*, čo uviedol aj samotný najvyšší súd v jeho zrušenom rozsudku. Ak teda, konkurzný súd dal nezákonne súhlas

k postúpeniu pohľadávky (bezprávie), z takéhoto rozhodnutia nie je možné vyvodit' oprávnenie správcu konkurznej podstaty pohľadávku postúpiť (nevzniklo právo).»

Na podporu svojej argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ 21. septembra 2011 predložil ústavnému súdu právoplatný rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 52/2009 z 21. júna 2011, ktorým najvyšší súd rozhodol o platnosti zmluvy o postúpení pohľadávok zo 7. júla 2005.

Právny zástupca sťažovateľa reagoval na stanovisko predsedu krajského súdu vo svojom vyjadrení z 28. októbra 2011 (doručené ústavnému súdu 7. novembra 2011), v ktorom uviedol: „*Vychádzajúc z Vyjadrenia KS BB máme za to, že dokonca aj samotný Krajský súd v Banskej Bystrici spochybnil ústavnosť ústavnou sťažnosťou Sťažovateľa napadnutého súdneho rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici a de facto potvrdil dôvodnosť ústavnej sťažnosti Sťažovateľa v prejednávanej veci.*

V tejto súvislosti si zároveň nedovolíme nezacitovať zo Sťažovateľom už Ústavnému súdu predloženého Rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 52/2009-350 zo dňa 21. 06. 2011 (na základe ktorého Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní o určenie neplatnosti napadnutej zmluvy o postúpení pohľadávok jednomyselne zaujal vo veci platnosti tej istej zmluvy o postúpení pohľadávok opačný názor ako Krajský súd v Banskej Bystrici v rozhodnutí, napadnutom ústavnou sťažnosťou Sťažovateľa): Z uvedeného skutkového zistenia je zrejmé, že žalovaný (poznámka: t. j. Sťažovateľ) nadobudol pohľadávky v konkurznom konaní. Nadobudol ich potom, ako súd opatrením podľa § 66b ZKV dal súhlas na ich predaj, čo pri pohľadávke znamená postúpenie za odplatu. Súhlas na speňaženie konkrétnej veci je okrem schválenia spôsobu speňaženia i vyjadrením záveru, že majetok bol do súpisu zapísaný oprávnenne, čo mu dáva spôsobilosť na to, aby bol v konkurze speňažený (predajom, postúpením). Žalovaný tak pohľadávky nadobudol vo formalizovanom konaní (proces) uskutočňovanom orgánom štátu na to povereným. Osoby, ktoré takto nadobúdajú právo v konkurznom konaní, musia mať istotu, že ich dobromyselne nadobudnuté právo bude chránené a nebude dotknuté ani prípadnými chybami konkurzného konania.

K rovnakému názoru pritom dospel aj iný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 53/2009, v ktorom bol dňa 13. 10. 2011 vyhlásený rozsudok, a predmetom ktorého bolo posudzovanie možnosti nadobudnutia obdobných pohľadávok na základe obdobnej zmluvy o postúpení, ako vo vyššie uvedenom prípade...

Ústavnou sťažnosťou Sťažovateľa napadnutým rozhodnutím odvolacieho Krajského súdu v Banskej Bystrici podľa nášho názoru došlo inter alia k porušeniu princípu právnej istoty a ochrany dôvery Sťažovateľa, ako nadobúdateľa práv vyplývajúcich zo zmluvy o postúpení pohľadávok, vpravo, ktorý predstavuje základný atribút právneho štátu. Vyplýva to najmä zo skutočnosti, že výsledkom postupu Krajského súdu v Banskej Bystrici je zároveň i dualita právneho stavu, keď Najvyšší súd Slovenskej republiky právoplatne zamietol žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok (a to Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 52/2009-350 zo dňa 21. 06. 2011) a Krajský súd v Banskej Bystrici naopak založil svoje rozhodnutie na absolútnej neplatnosti tej istej zmluvy o postúpení pohľadávok Krajský súd v Banskej Bystrici pri rozhodovaní v danej veci celkom zjavne prehliadol existenciu základného práva Sťažovateľa na legitímne očakávanie nadobudnutia majetku. Sťažovateľ má za to, že napadnutým rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici bolo zasiahnuté aj do práva Sťažovateľa vlastniť majetok tým spôsobom, že napriek existencii právoplatného a vykonateľného rozhodnutia konkurzného súdu o odsúhlasení odpredaja pohľadávok, bol následne Sťažovateľ napadnutým rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici de facto tohto majetku zbavený. Ústavný súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach skonštatoval, že dôvera jednotlivca v rozhodovaciu činnosť orgánov štátu je jedným zo základných atribútov právneho štátu. Podstatou uplatňovania verejnej moci v demokratickom právnom štáte je aj princíp dobrej viery jednotlivca v správnosť aktov verejnej moci a ochrana dobrej viery v práva na základe týchto aktov nadobudnuté. Z ústavnoprávneho hľadiska je potom ťažko akceptovateľné, ak štátny orgán pri výkone verejnej moci autoritatívne aprobuje určité skutočnosti, čím vyvolá u konajúcich osôb dobrú vieru v správnosť týchto skutočností a následne ich zbaví majetku za to, že tieto skutočnosti mocensky aprobované štátom v predchádzajúcom akte posúdi úplne iným spôsobom.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať skutkové závery a právne názory všeobecného súdu vyjadrené v jeho rozhodnutiach. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov bolo úlohou ústavného súdu posúdiť námietky sťažovateľa uplatnené v sťažnosti proti rozsudku krajského súdu, najmä z hľadiska rešpektovania záruk vyplývajúcich mu z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny.

Ústavný súd aj v posudzovanej veci rešpektuje svoj právny názor vyjadrený v doterajšej judikatúre, podľa ktorého jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a všeobecne záväzných právnych predpisov, a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (m. m. IV. ÚS 325/08), ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Ďalej uviedol, že postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Napokon zdôraznil, že ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom – ďalej len „OSP“) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy (I. ÚS 50/97, I. ÚS 54/97).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom krajského súdu bol ako vecne správny potvrdený rozsudok okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľa o zaplatenie sumy 1 723,40 € z titulu poplatku z omeškania z dlžnej sumy poistného na zdravotnom poistení, pričom okresný súd konštatoval neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok uzatvorenej 7. júla 2005, ktorou boli v rámci speňažovania konkurznej podstaty PERSPEKTÍVY Družstevnej zdravotnej poisťovne v konkurze postúpené pohľadávky z poistného na zdravotnom poistení na sťažovateľa, čomu predchádzalo vydanie opatrenia konkurzného súdu podľa § 66b zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“). Z uvedeného dôvodu okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ nie je aktívne vecne legitimovaným v danej veci. Sťažovateľ v sťažnosti namietal najmä arbitrárnosť a zmätočnosť napadnutého rozhodnutia z dôvodu, že tento sa nedostatočne vysporiadal a náležite neodôvodnil predovšetkým skutočnosť, že sťažovateľ dobromyseľne nadobudol právo podľa predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávok, a súčasne rozhodol na základe „nepodloženej právnej konštrukcie“. Napadnutým rozhodnutím tak došlo podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva na legitímne očakávanie nadobudnutia majetku.

V súvislosti s posúdením platnosti uzatvorenej zmluvy o postúpení pohľadávok zo 7. júla 2005 ústavný súd poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 182/2010 z 20. októbra 2010, ktorým bol zrušený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obo 10/2009 a sp. zn. 2 Obo 11/2009 z 27. mája 2009, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci rovnakých účastníkov, predmetom ktorých bolo postúpenie druhého balíka obdobných pohľadávok na sťažovateľa a na ktorom krajský súd založil napadnuté rozhodnutie. Z uvedeného nálezu ústavného súdu vyplýva, že *„zmluva o postúpení pohľadávok v tomto prípade bola predbežne posúdená príslušným konkurzným súdom a výsledkom tohto posúdenia bolo rozhodnutie súdu o súhlase na takýto právny úkon, ku ktorému aj došlo uzavretím zmluvy o postúpení pohľadávok“*.

Ústavný súd tiež zohľadnil sťažovateľom predložený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 52/2009 z 21. júna 2011, v ktorom najvyšší súd v konaní o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok uzatvorenej 7. júla 2005 otázku platnosti uvedenej zmluvy posúdil opačným spôsobom ako krajský súd v napadnutom rozhodnutí, keď konštatoval, že *„osoby, ktoré takto nadobúdajú právo v konkurznom konaní, musia mať istotu, že ich dobromyseľne nadobudnuté právo bude chránené a nebude dotknuté ani prípadnými chybami konkurzného konania. Uvedené skutočnosti podľa názoru odvolacieho súdu vylučujú možnosť, aby sa predmetná zmluva považovala za neplatnú z materiálnych dôvodov (z dôvodu neprípustnosti jej obsahu).“*

V tejto súvislosti ústavný súd upriamuje pozornosť na § 524 a nasledujúce Občianskeho zákonníka, podľa ktorých podmienkou platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, okrem iných, je spôsobilý predmet postúpenia, t. j. aby išlo o pohľadávku, ktorú možno postúpiť. Podľa Občianskeho zákonníka nemožno postúpiť pohľadávky:

- ktoré zanikajú najneskôr smrťou veriteľa,
- ktorých obsah by sa zmenil zmenou veriteľa,
- ktoré nemôžu byť postihnuté výkonom rozhodnutia,
- postúpenie ktorých odporuje dohode veriteľa a dlžníka,

- postúpenie ktorých vylučuje zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis,
- postúpenie ktorých vylučuje povaha samotnej pohľadávky.

Tieto ustanovenia Občianskeho zákonníka uvádza aj poznámka č. 13hg k § 25a ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“). Nie je preto zrejmé, prečo krajský súd rovnako ako prvostupňový súd posúdil zmluvu o postúpení pohľadávok zo 7. júla 2005 len tak, že takáto zmluva mohla byť uzavretá iba podľa § 7 ods. 4 zákona o konkurze, hoci toto ustanovenie upravuje účastníkov konkurzu pri zmene veriteľa pohľadávky a jeho účelom je úprava ich postavenia, a nie akým spôsobom sa môže speňažovať majetok patriaci do konkurznej podstaty (§ 27 zákona o konkurze).

Napokon podľa § 25a ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. (Postúpenie pohľadávky) pohľadávku na poistnom, pohľadávku na prirážke k poistnému, pohľadávku na poplatku z omeškania, pohľadávku na poplatku za nesplnenie oznamovacej povinnosti a pohľadávku na pokute okrem pohľadávok zrušenej poisťovne (ďalej len „pohľadávka“) môže príslušná poisťovňa postúpiť tretej osobe s písomným súhlasom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstva financií Slovenskej republiky po predchádzajúcom súhlase správnej rady príslušnej poisťovne. Z tohto ustanovenia vyplýva, že pohľadávky na poistnom zásadne možno postúpiť, a to aj tretej osobe. A ak tak možno urobiť pred konkurzom, hoci so súhlasom príslušných orgánov, potom krajský súd mal náležite vysvetliť so zreteľom na citované ustanovenie, prečo to nemožno urobiť v rámci speňažovania konkurznej podstaty v zákonom predpokladanom procese uskutočnenom konkurzným súdom, a mal také odôvodnenie podložiť aj citovaním príslušných právnych noriem, ktorých interpretácia a aplikácia ho viedla k takému úsudku.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd sa v posudzovanom prípade stotožnil s nesprávnym právnym názorom okresného súdu o neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok zo 7. júla 2005, čo je podstatnou právnou

otázkou riešenou v spore pred krajským súdom, od ktorej sa súčasne odvíja posúdenie nároku sťažovateľa na uplatnenú pohľadávku predstavujúcu poplatok z omeškania za dlžné poistné na zdravotnom poistení v rámci speňažovania konkurznej podstaty zdravotnej poisťovne.

Ústavný súd sa tiež stotožnil s tvrdením sťažovateľa, že krajský súd náležite neodôvodnil otázku dobromyseľnosti nadobudnutia práva zo zmluvy o postúpení pohľadávok, ktorej uzatvoreniu predchádzalo opatrenie konkurzného súdu, ktorým odsúhlasil odpredaj uplatnených pohľadávok a ktoré súčasne tvorilo podstatnú časť odvolania sťažovateľa. Takáto časť odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu chýba.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že neodmysliteľnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04, IV. ÚS 115/03, IV. ÚS 269/09). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

Námietky sťažovateľa majú v okolnostiach posudzovanej veci podľa názoru ústavného súdu podstatný charakter, a preto bolo z hľadiska požiadaviek tvoriacich integrálnu súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny potrebné, aby sa krajský súd s nimi v odôvodnení napadnutého rozhodnutia vysporiadal, t. j. zaujal k nim jednoznačný právny záver.

Krajský súd sa v namietanom rozsudku v zásade obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov rozsudku okresného súdu a na citáciu časti odôvodnenia z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009 z 27. mája 2009, pričom sa

nevysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami sťažovateľa. Predovšetkým nedal ústavne akceptovateľnú odpoveď na otázku, ako vec právne posúdil. Z tohto hľadiska hodnotí ústavný súd namietaný rozsudok krajského súdu z hľadiska kľúčových odvolacích dôvodov uplatnených v odvolaní sťažovateľa ako nepreskúmateľný a nezodpovedajúci požiadavkám vyplývajúcim z obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Súčasťou uvedených práv je totiž nepochybne aj požiadavka, aby sa príslušný všeobecný súd v konaní právne korektným spôsobom a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s kľúčovými právnymi otázkami, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu. Podľa názoru ústavného súdu však postup a predmetné rozhodnutie krajského súdu uvedené atribúty nespĺňa.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že rozsudok krajského súdu je rozhodnutím, ktoré nie je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto rozhodol, že namietaným rozsudkom bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny (výrok 1 tohto nálezu).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa zaručených mu čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a zrušenie rozsudku krajského súdu (bod 2 výroku tohto nálezu) sa v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) otvára priestor na to, aby sa krajský súd sám vyrovnal s ochranou označených práv hmotného charakteru. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti sťažnosti sťažovateľa nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom (bod 4 výroku tohto nálezu). Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa prvej vety § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil, že namietaným rozsudkom krajského súdu bolo porušené sťažovateľom označené základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, zároveň rozhodol aj o zrušení tohto rozsudku a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ neuplatnil návrh na primerané finančné zadost'učinenie v zmysle § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a jeho priznanie, preto sa ústavný súd touto zákonnou možnosťou vzhľadom na viazanosť petitom sťažnosti podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde nezaoberal.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia advokátom JUDr. F. N. Ústavný súd pri priznaní odmeny vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a počtu úkonov právnej služby (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu, vyjadrenie k stanovisku krajského súdu). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 1/6 z výpočtového základu zo sumy 741 €, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 123,50 € a 7,41 € režijný paušál, teda za tri úkony právnej služby sumu 392,73 €.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2011